

Promotor: dr hab. Jan L. Bednarczyk, prof. UTHRad

Promotor pomocniczy: dr Dorota Miłek

mgr Ewa Ćpak

Inwestycje infrastrukturalne jako determinanta rozwoju regionu świętokrzyskiego

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Zagospodarowanie infrastrukturalne ma ogromny wpływ na poziom rozwoju danego regionu. W literaturze przedmiotu można odnaleźć wiele opracowań odnoszących się do inwestycji infrastrukturalnych oraz ich wpływu na szeroko rozumianą kategorię rozwoju, zarówno w kontekście globalnym, jak i państwowym, ale również dotyczących mniejszych jednostek organizacji przestrzennej. Prezentowana rozprawa doktorska odnosi się do tej problematyki w kontekście regionu świętokrzyskiego.

Celem pracy jest analiza oraz ocena inwestycji w obszarze szeroko rozumianej infrastruktury jako istotnego czynnika rozwoju regionalnego. Analiza szczegółowa dotyczy takich zagadnień jak:

- teoretyczne aspekty wpływu inwestycji infrastrukturalnych na rozwój regionalny,
- ocena wyposażenia regionu świętokrzyskiego w infrastrukturę ekonomiczną,
- identyfikacja inwestycji infrastrukturalnych sprzyjających rozwojowi regionu świętokrzyskiego,
- ocena zależności pomiędzy inwestycjami infrastrukturalnymi a rozwojem badanego regionu.

W koncepcji rozprawy sformułowano następującą tezę: *„Inwestycje infrastrukturalne są istotnym czynnikiem rozwoju regionalnego. Kluczowe znaczenie ma opracowanie i wdrożenie programu inwestycyjnego spójnego z rzeczywistymi potrzebami regionu”*.

Przesłankami dla tak sformułowanej tezy są przyjęte następujące hipotezy badawcze:

- Region świętokrzyski charakteryzuje się znacznym poziomem lokalnego zróżnicowania przestrzennego wyposażenia w infrastrukturę ekonomiczną;
- Niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę regionu świętokrzyskiego jest barierą jego rozwoju;
- Realizowane programy i strategie rozwoju regionu świętokrzyskiego przyczyniły się do znaczącej poprawy wyposażenia tego regionu w infrastrukturę. Nadal istnieją jednak dysproporcje w rozwoju infrastruktury na poziomie lokalnym.

Aby umożliwić weryfikację zasadności przyjętej tezy i hipotez, jako metodę badawczą wykorzystano studia literaturowe odnoszące się do teoretycznych oraz praktycznych aspektów dysertacji, jak również analizę tzw. danych zastanych, czyli wszelkich informacji statystycznych możliwych do zdobycia, związanych bezpośrednio z tematyką rozprawy.

W rozprawie wykorzystana została w głównej mierze metoda Hellwiga, którą autorka uważa za najbardziej miarodajną w kontekście stworzenia jednorodnego wskaźnika rozwoju regionu. W tym celu wykorzystane zostały dane statystyczne, a także prognozy oraz analizy możliwości rozwoju regionu świętokrzyskiego, pozyskane zarówno z baz danych GUS, jak również z bezpośrednich źródeł – Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego oraz Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego. Analizie poddane zostały również wszelkie dokumenty oraz opracowania naukowe dotyczące zagadnienia inwestycji infrastrukturalnych na terenie regionu świętokrzyskiego. Natomiast, aby jak najpełniej przedstawić dynamikę zmian infrastrukturalnych, uwzględniony został również wpływ finansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, zarówno w latach 2007 – 2013, jak również zaplanowanego na lata 2014 – 2020.

Układ pracy został dostosowany w całości do przyjętej tezy badawczej oraz podporządkowany wymogowi zweryfikowania postawionych w niej hipotez badawczych. Na pracę składa się pięć rozdziałów, a także wstęp oraz podsumowanie wraz z wnioskami.

Rezultaty badań empirycznych przeprowadzonych na potrzeby napisania niniejszej rozprawy pozwoliły osiągnąć postawiony przed nią cel główny, jak również cele szczegółowe. Umożliwiły również zweryfikowanie zawartych w niej hipotez, co w konsekwencji dało możliwość potwierdzenia zawartej w rozprawie tezy głównej.

Dwa pierwsze cele szczegółowe rozprawy, które zakładały analizę wpływu inwestycji infrastrukturalnych na rozwój regionalny oraz ocenę wyposażenia regionu świętokrzyskiego w infrastrukturę osiągnięto dzięki wykorzystaniu bogatej literatury przedmiotu odnoszącej się do tych dwóch zagadnień. Pozwoliło to szeroko opisać kategorie rozwoju regionalnego (rozdział 1) oraz infrastruktury (rozdział 2), a także zaprezentować najważniejsze cechy regionu świętokrzyskiego (rozdział 3), również w kontekście przeprowadzonych badań (rozdział 4).

Trzeci cel szczegółowy, czyli identyfikacja inwestycji infrastrukturalnych sprzyjających rozwojowi regionu świętokrzyskiego, wymagał od autorki pracy subiektywnego wyboru kategorii ekonomicznych, gospodarczych, społecznych oraz demograficznych, które odnosiłyby się do szeroko rozumianego rozwoju w kontekście regionalnym. Cel ten osiągnięto posiłkując się informacjami zawartymi w Banku Danych Lokalnych, skąd pochodziły zarówno wybrane kategorie, jak i dane niezbędne do przeprowadzenia badań.

Z kolei czwarty cel szczegółowy, który zakładał ocenę zależności pomiędzy inwestycjami infrastrukturalnymi a rozwojem regionu świętokrzyskiego (rozdział 5) osiągnięto dzięki wykorzystaniu dwóch metod badawczych. Po pierwsze, obliczając mierniki taksonomiczne Hellwiga (rozdział 4), po drugie zaś odnosząc się do wskaźników dynamiki zmian wybranych elementów infrastruktury (rozdział 3).

Dwie powyższe metody badawcze pozwoliły również zweryfikować pierwszą postawioną w rozprawie hipotezę, która zakładała, że region świętokrzyski charakteryzuje się znacznym poziomem lokalnego zróżnicowania przestrzennego wyposażenia w infrastrukturę ekonomiczną.

Przeprowadzone w dysertacji badania wskazują również na zasadność przyjęcia drugiej hipotezy badawczej, według której niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę regionu świętokrzyskiego jest barierą jego rozwoju. Obliczenia mierników taksonomicznych

Hellwiga wskazują z jednej strony, że województwo świętokrzyskie, jak i jego subregiony (powiaty) w znacznym stopniu odbiegają swoim poziomem wyposażenia w infrastrukturę od standardów ogólnokrajowych, to jednak z drugiej strony, z analizy wskaźników dynamiki wynika, że od 2004 roku następuje stała poprawa w tym zakresie. Ponieważ poprawa dotyczy głównie tych elementów infrastruktury, które dotychczas były słabiej rozwinięte, to pozwala to wnioskować, że do momentu rozpoczęcia ich modernizacji lub budowy stanowiły one przeszkodę w procesie rozwojowym regionu. Stąd też można przyjąć, że **niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę regionu świętokrzyskiego jest barierą jego rozwoju.**

Trzecia hipoteza zakładała, że realizowane programy i strategie rozwoju regionu świętokrzyskiego przyczyniły się do znaczącej poprawy wyposażenia tego regionu w infrastrukturę, jednak nadal istnieją dysproporcje w rozwoju infrastruktury na poziomie lokalnym. Wyniki przeprowadzonych obliczeń jednoznacznie wskazują, że na przestrzeni 12 lat uwzględnionych w badaniach, poziom infrastruktury zarówno całego województwa świętokrzyskiego, jak i jego subregionów w postaci powiatów, znacznie wzrósł pod niemal każdym względem. Poprawiła się infrastruktura drogowa, ekonomiczna oraz społeczna a także jakość życia mieszkańców województwa, choć należy zaznaczyć, że sytuacja demograficzna uległa pogorszeniu.

Z kolei druga część tej hipotezy została potwierdzona w wyniku obliczeń mierników taksonomicznych Hellwiga. Okazuje się, że region świętokrzyski jest znacznie zróżnicowany wewnątrz pod względem niemal każdego typu wyposażenia infrastrukturalnego. Jedynie pod względem infrastruktury społecznej województwo wykazuje cechy homogeniczne. Można zatem przyjąć, że **realizowane programy i strategie rozwoju regionu świętokrzyskiego przyczyniły się do znaczącej poprawy wyposażenia tego regionu w infrastrukturę. Nadal istnieją jednak dysproporcje w rozwoju infrastruktury na poziomie lokalnym.**

Weryfikacja postawionych w rozprawie hipotez pozwoliła jednoznacznie potwierdzić zasadność tezy, że: **Inwestycje infrastrukturalne są istotnym czynnikiem rozwoju regionalnego. Kluczowe znaczenie ma opracowanie i wdrożenie programu inwestycyjnego spójnego z rzeczywistymi potrzebami regionu.**

Reasumując, województwo świętokrzyskie wciąż boryka się z wieloma problemami związanymi z szeroko rozumianą infrastrukturą oraz koniecznością jej finansowania. Z perspektywy jednak czasu można zauważyć, że ich znaczenie dla całego regionu maleje za sprawą stabilnie i rozsądnie prowadzonej polityki rozwojowej. Jest to wynikiem wspólnych starań samorządów lokalnych, władz regionalnych, ogólnopolskich, jak i działań europejskich, które za sprawą licznych projektów realizowanych w zakresie wielu różnorodnych programów operacyjnych w znacznym stopniu przyczyniają się do stałego rozwoju tego województwa.

PhD dissertation promoter: dr hab. Jan L. Bednarczyk, prof. UTH Rad.

Auxiliary promoter of the doctoral dissertation: dr Dorota Miłek

mgr Ewa Ćpak

Infrastructural investments as development determinants of świętokrzyski region

Précis of the doctoral dissertation

Infrastructure has enormous impact on standard of development of a given region. Specialist literature contains a range of studies on infrastructural investments and their effect on the broadly-defined category of development, both in the global and national contexts, and with regard to smaller units of spatial organisation. This dissertation addresses these issues in the context of świętokrzyski region.

The dissertation's objective is to analyse and evaluate investments into broadly-defined infrastructure as a major factor of regional development. Detailed analysis focuses on such issues as:

- Theoretical aspects of impact of infrastructural investments on regional development,
- Evaluation of the standard of economic infrastructure in świętokrzyski region,
- Identification of infrastructural investments fostering development of świętokrzyski region,
- Dependences between infrastructural investments and development of examined region.

The following postulate is advanced in the dissertation: *'Infrastructural investments are major factors of regional development. Preparation and implementation of an investment programme consistent with genuine needs of the region are of key importance.'*

This postulate is based on the following research hypotheses:

- Świętokrzyski region is characterised by considerable local diversity of spatial distribution of economic infrastructure;

- Insufficient infrastructural standard of świętokrzyski region is a barrier to its development;
- Development programmes and strategies of świętokrzyski region have contributed to a substantial improvement of its infrastructural standard. Imbalances in development of infrastructure persist locally, however.

A review of literature concerning theoretical and practical aspects of the thesis and the so-called desk research of any available statistics directly related to the subject are used as methods of verifying the postulate and hypotheses. Hellwig's method, which the author regards as the most reliable for the purposes of constructing a homogenous indicator of regional development, is used extensively. To this end, statistics, forecasts and analyses of świętokrzyski region's development potential are obtained from both GUS National Office of Statistics databases and from direct sources – Świętokrzyski Region Marshal Office and Świętokrzyski Regional Authority. Documents and studies of infrastructural investments in świętokrzyski region are analysed as well. To represent the dynamics of infrastructural changes to a maximum extent, impact of the European Regional Development Fund financing both in 2007 – 2013 and scheduled for 2014 – 2020 is also addressed.

Organisation of the thesis is fully adapted to the research postulate and oriented towards the requirement of verifying the research hypotheses. The dissertation consists of five chapters as well as an introduction and conclusion.

Results of empirical research in connection with this thesis help to attain both the central objective and specific goals. They also make it possible to verify its hypotheses, consequently reaffirming the central postulate of the dissertation.

The first two specific goals, that is, analysis of the infrastructural investments' effect on regional development and evaluation of the standard of economic infrastructure in świętokrzyski region, are achieved by using extensive specialist literature concerning these two issues. In effect, the categories of regional development (Chapter 1) and infrastructure (Chapter 2) are described in detail and principal characteristics of świętokrzyski region are presented (Chapter 3), also in the context of the author's research (Chapter 4).

The third specific goal, i.e. identification of infrastructural investments fostering growth of świętokrzyski region, required a subjective choice of economic, social and demographic categories that would be relevant to the

broadly-defined development in its regional dimension. Information in the Local Data Bank was of assistance in providing both the selected categories and data needed to conduct the research.

The fourth goal of evaluating dependences between infrastructural investments and development of świętokrzyski region (Chapter 5) is reached by means of two research methods: first, by computing Hellwig's taxonomic measures (Chapter 4) and, second, by referring to indicators of change dynamics of selected infrastructure factors (Chapter 3).

These two methods also help to verify the first hypothesis posited in the dissertation, which stated świętokrzyski region is characterised by considerable local diversity of spatial distribution of economic infrastructure.

The research presented in the dissertation also indicates the second research hypothesis, according to which insufficient infrastructural standard of świętokrzyski region is a barrier to its development, is acceptable as well. Calculations of Hellwig's taxonomic measures show the infrastructural standards of both świętokrzyski region and its subregions (counties) greatly diverge from national levels, on the one hand, whereas analysis of the dynamics indicators points to continuing improvement in this respect since 2004, on the other hand. Since the improvement chiefly involves the infrastructure elements that had been under-developed before, it can be presumed they had been barriers to the region's development process prior to their modernisation or construction. It can be assumed, therefore, **the insufficient infrastructural standard of świętokrzyski region is a barrier to its development.**

Hypothesis number three assumed development programmes and strategies of świętokrzyski region have contributed to a substantial improvement of its infrastructural standard. Imbalances in development of infrastructure persist locally, however. Calculation results clearly demonstrate the standard of infrastructure of both the entire świętokrzyski region and its subregions or counties improved dramatically in nearly all respects during the 12 years studied. Road, economic and social infrastructure and quality of residents' lives improved, though it should be noted the demographic situation deteriorated.

The other part of the hypothesis has been confirmed by computing Hellwig's taxonomic measures. Świętokrzyski region proves to be widely diversified with regard to nearly each type of infrastructure. The region is homogeneous only in respect of social infrastructure. It can be assumed,

therefore, **development programmes and strategies of świętokrzyski region have contributed to a substantial improvement of its infrastructural standard. Imbalances in development of infrastructure persist locally, however.**

Verification of the hypotheses advanced in the dissertation helps to corroborate the postulate: **Infrastructural investments are major factors of regional development. Preparation and implementation of an investment programme consistent with genuine needs of the region are of key importance.**

In brief, świętokrzyski region continues to grapple with a range of issues related to the broadly-defined infrastructure and the necessity of financing it. It becomes apparent over time, though, their significance to the entire region diminishes owing to stable and sustainable development policies. This is the result of joint efforts of local, regional and national authorities and European actions which, by means of a number of projects as part of a variety of operational programmes, greatly contribute to continuing development of the region.